

Innkjøpslederdagen 21. mai 2025

Øivind Brevik
Administrerende direktør
Samfunnsbedriftene

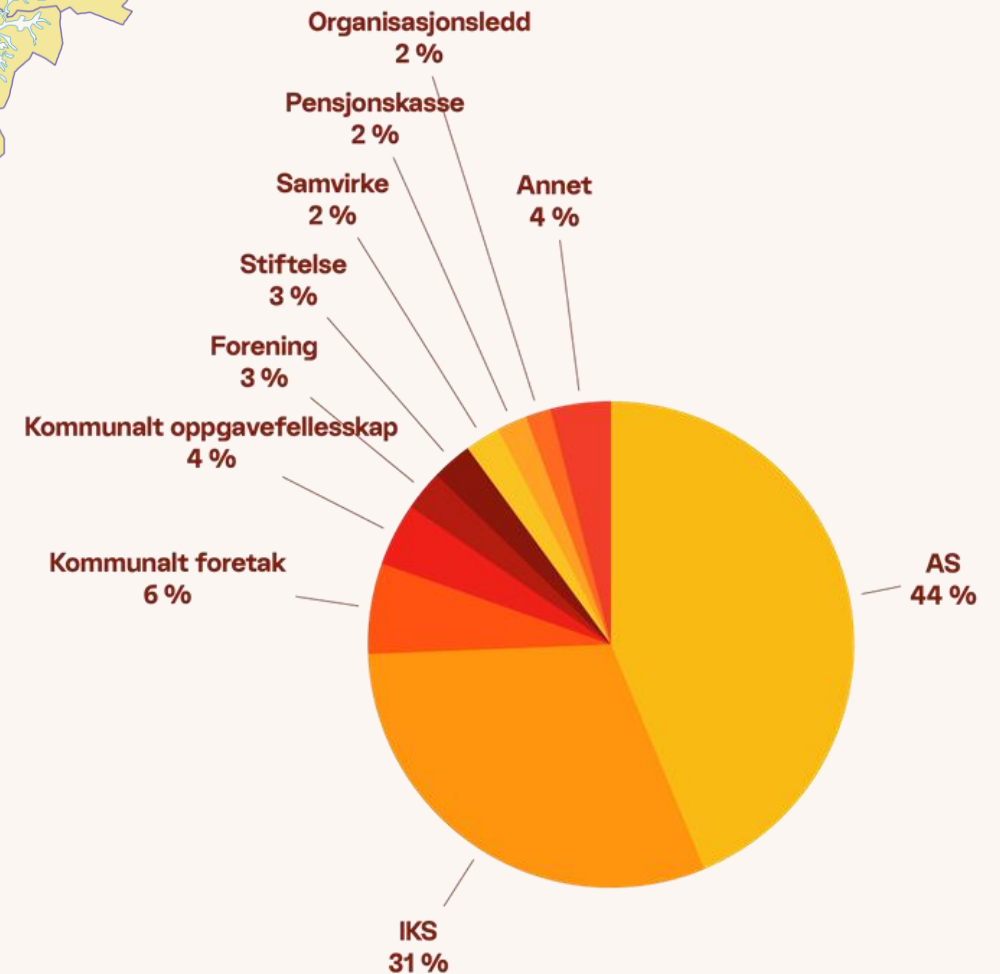
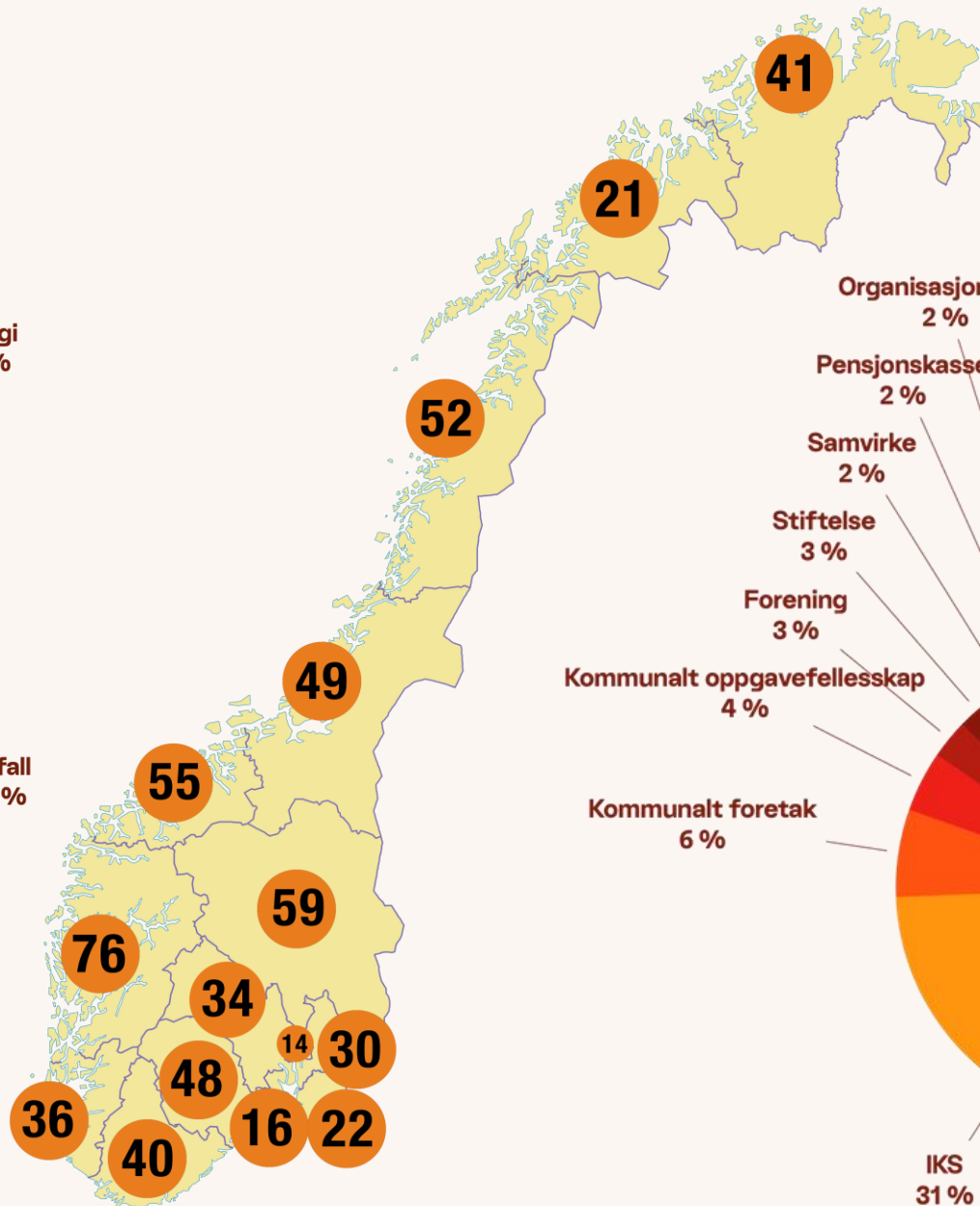
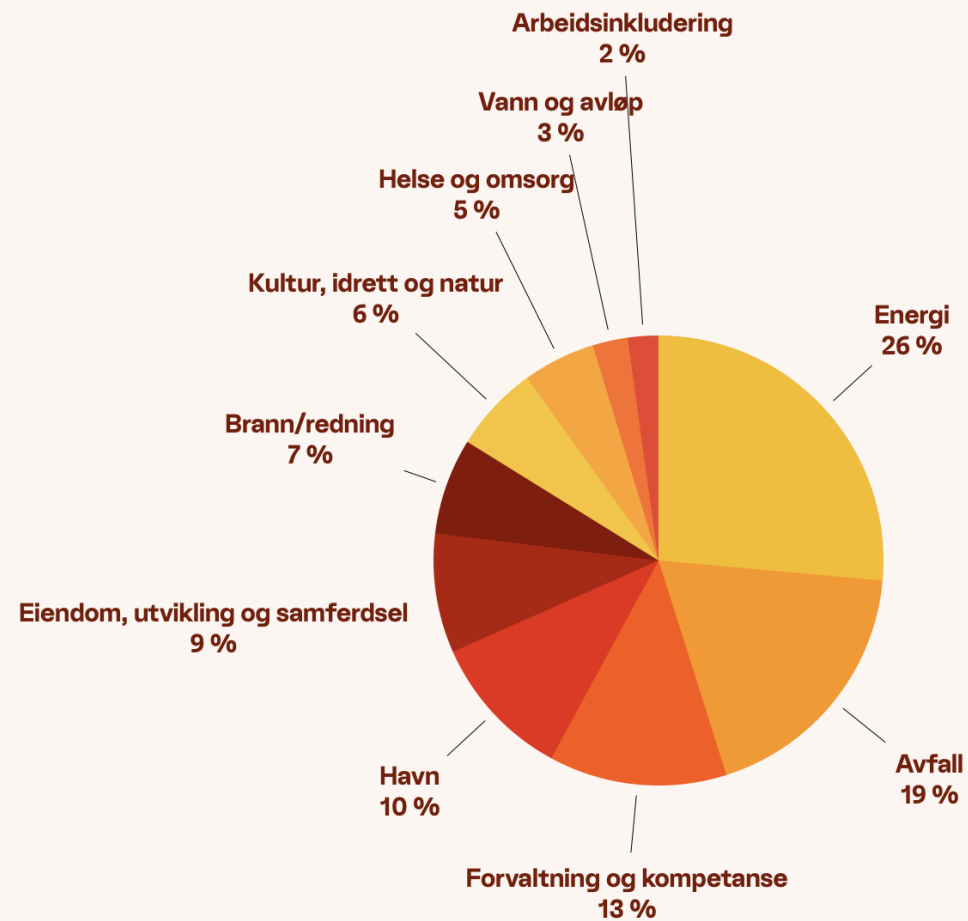
Samfunnsbedriftene er den ledende arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen for kommunale selskaper i Norge.

Selskaper med **kommunalt/offentlig eierskap** og/eller som **leverer viktige samfunnstjenester** kan være medlemmer.

- Politisk påvirkning
- Arbeidsliv, juss og tariff
- Møteplasser og nettverk

600 medlemmer i en rekke bransjer over hele landet

Offentlige anskaffelser er krevende

- Stadig nye krav til anskaffelser
- Krever bred kompetanse
- Det går dessverre galt for ofte

NRK Nyheter Sport Kultur Humor Distrikt Mer

Troms og Finnmark Tips oss! Nyhetssenter Våre sendinger Podkaster

NRK avslører: Har gjort ulovlige IT-avtaler for over 100 millioner kroner

Kontrollutvalget vil granske saken. Tromsø kommune risikerer millionbot.

Lisa Rupeng
Journalist

Inghild Eriksen
Journalist

Vi rapporterer fra Tromsø

Publisert 24. mars 2021 kl. 13:00
Oppdatert 30. mars 2021 kl. 13:22

Artikkelen er flere år gammel.

MÅTTE GÅ: IT-skandalen i Tromsø kostet forrige uke kommunale ledere stillingene, etter en ulovlig avtale til 35 millioner kroner. NRK kan nå avsløre at kommunen har gjort ulovlige avtaler for langt mer.

FOTO: MARITA ANDERSEN / NRK

KLAGEN

KOFA

Saksgangen

Regelverk

Aktuelt

Nord-Norges mest folkerike kommune har de siste årene hatt så dårlig råd at det har betydd både kutt i stillinger og stopp i kurs og reiser for de ansatte.

– En stund var det bare dopapir og kaffe vi hadde lov til å kjøpe inn, sier en ansatt i kommunen til NRK.

Gebyr for ulovlig direkte anskaffelse av IKT- tjenester

Klagenemnda for offentlige anskaffelser har i vedtak av 9. desember 2020 ilagt Røst kommune et gebyr på 364 000 kroner for ulovlig direkte anskaffelse av IKT- tjenester.

Røst kommune inngikk 30. august 2017 en samarbeidsavtale på IKT- drift og digitalisering med Bodo kommune, uten forutgående kunngjøring av en konkurranse.

Klagenemnda fant at det forelå en gjensidig bebyrdende avtale og dermed en anskaffelse som skal kunngjøres etter forskrift om offentlige anskaffelser.

Klagenemnda kom til at unntaksbestemmelsen i anskaffelsesforskriften § 3-3 ikke kom til anvendelse. Fordi samarbeidsvilkåret ikke var opplyst. I tillegg uttalte nemnda at samarbeidet heller ikke var i overensstemmelse med likebehandlingsprinsippet.

Klagenemnda fant videre at avtalen heller ikke var myndighetsoverføring slik klager anførte.

Bilde: Michael Koli/Pixabay

Gebyr for ulovlig direkte anskaffelse av entreprenørtjenester

Klagenemnda for offentlige anskaffelser har i vedtak av 27. januar 2021 ilagt Sauda kommune et gebyr på 283 000 kroner for ulovlig direkte anskaffelse av entreprenørtjenester.

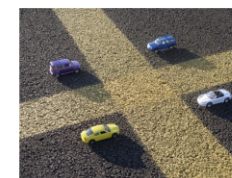
Sauda kommune gjennomførte i 2017 en åpen anbudskonkurranse for inngåelse av en rammeavtale om levering av entreprenørtjenester. Klager anførte at avropet «Parkeringsplass med el-bil ladestasjon» ved «Metodisten» utgjorde en ulovlig direkte anskaffelse.

Bakgrunnen for vedtaket var en konkurranse gjennomført av Sauda kommune i 2016, for inngåelse av parallelle rammeavtaler om kjøp av entreprenørtjenester. Rammeavtalen hadde en kunngjort verdi på mellom 500 000 og 10 000 000 kroner, med en årlig verdi på ca. 0,5-5 millioner kroner.

Allerede før 9. januar 2018 hadde innklagede gjort avrop som oversteg rammeavtales øvre estimat på 10 millioner kroner. I perioden 9. januar 2018 til 31. desember 2019, gjorde innklagede avrop på rammeavtalen på totalt 24 051 911 kroner.

Klagenemnda kom til at rammeavtalen var vesentlig endret. Differansen mellom kunngjort verdi og det beløp som det faktisk var kjøpt tjenester for, var betydelig.

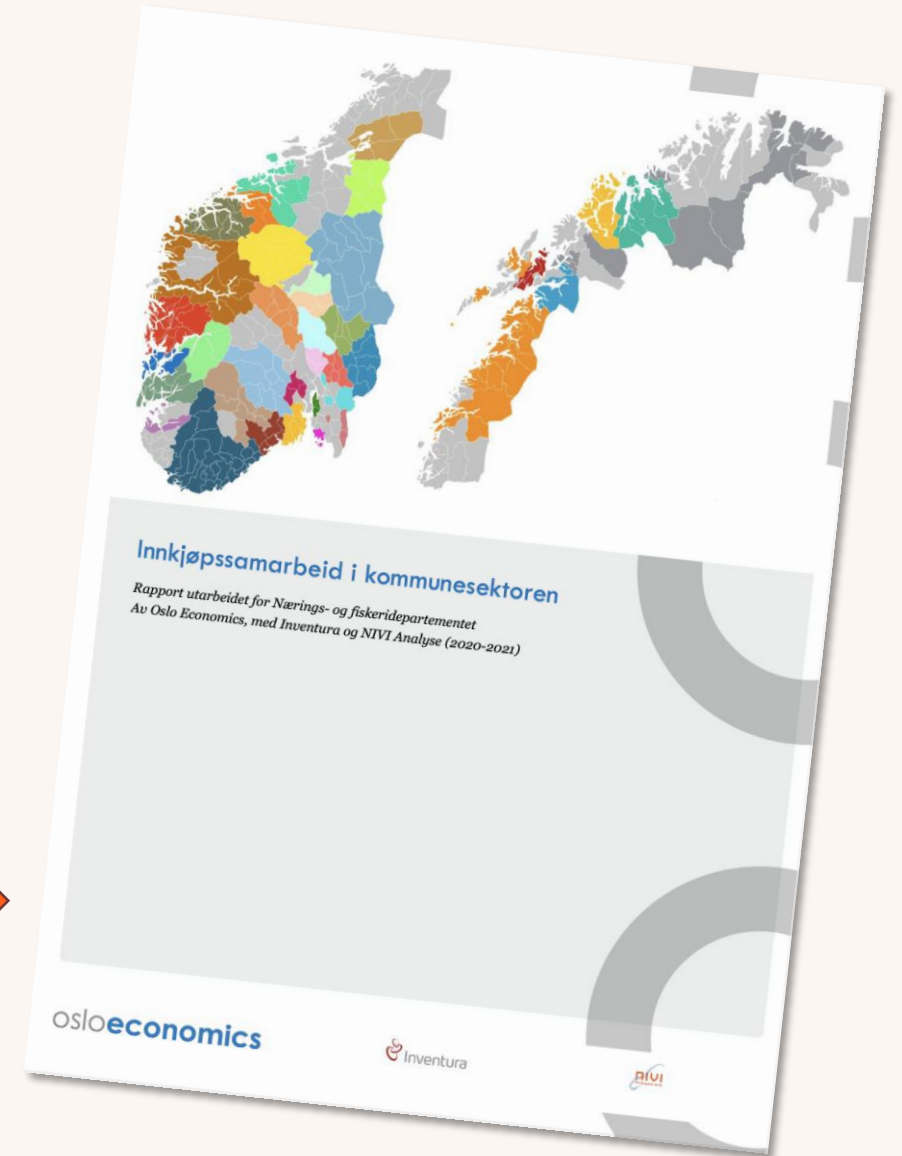
Det var etter klagenemndas syn en formidende omstendighet at anskaffelsen i utgangspunktet hadde vært konkurranseutsatt, og at avropene var innenfor rammeavtalens tidsmessige og saklige virkeområde. Rammeavtalens omfang var imidlertid overskredet, slik at det ikke var tilsomt at tjenesten skulle ha vært kunngjort.

Bilde: Piques/Pixabay

Interkommunalt innkjøpssamarbeid

- Gir større og mer robuste kompetansemiljøer
- Stordriftsfordeler
- Reduserer risiko for at noe går galt
- Ikke behov for geografisk nærhet til samarbeidspartnerne
- Rapport fra 2021 anbefaler å satse på formaliserte innkjøpssamarbeid for å oppnå bedre anskaffelser.

Fordelene ved **formalisert** samarbeid

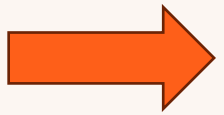
- Økt profesjonalitet og effektivitet ved innkjøp
- Innovasjon, nytenkning, utvikling av gode innkjøpsstrategier
- Profesjonell kontraktsoppfølging
- Et selskap kan lytte til den enkelte kommunenes unike behov
- Én kommune kan dra med andre på samme anskaffelse
- Opplæring av lokale leverandører slik at de kan gi tilbud
- Være relevante for virksomhetens mål og strategi
- Kan bruke utvidet egenregi > innkjøpshjelp ikke ut på anbud
- Klare ansvarsforhold og ansvarsbegrensning (AS)

Illustrasjon: anskaffelser.no

Forslag til ny lov

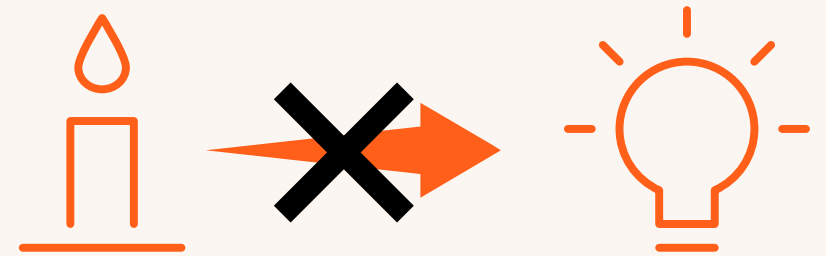
- Enda større behov for mer kompetanse og større ressurser
 - Skjerpede krav til bruk av lærlinger
 - Anstendige lønn og arbeidsvilkår – hva med krav om tariffavtaler? Hva er egentlig anstendig?
 - Samfunnsikkerhetshensyn?
 - Innovasjon....
-
- Egen strategi og gode rutiner for anskaffelser – innkjøperne må bistå daglig leder i å se helheten i det en foretar seg på innkjøp

Samfunnsbedriftene mener mange kommuner blir for små til å kunne fylle kravene – de må samarbeide med naboer

Smartere og grønnere innkjøp

- Økt innkjøpsvolum gir **lavere pris**
- Sterkere fagmiljøer gir mer **innovative** anskaffelser
- Miljø- og klimakompetanse gir **grønnere** anskaffelser
- Innkjøpsmakt = definisjonsmakt
(200 milliarder kommunale innkjøpskroner kan **styre etterspørsel etter grønne løsninger**)

Stearinlyset utviklet seg ikke gradvis til en lyspære.

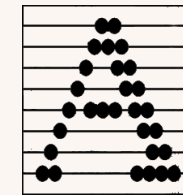
En grønn og innovativ bestilling er ikke «stearinlys» eller «lyspære», men «bærekraftig belysning».

Gode eksempler

OFA

6 ansatte

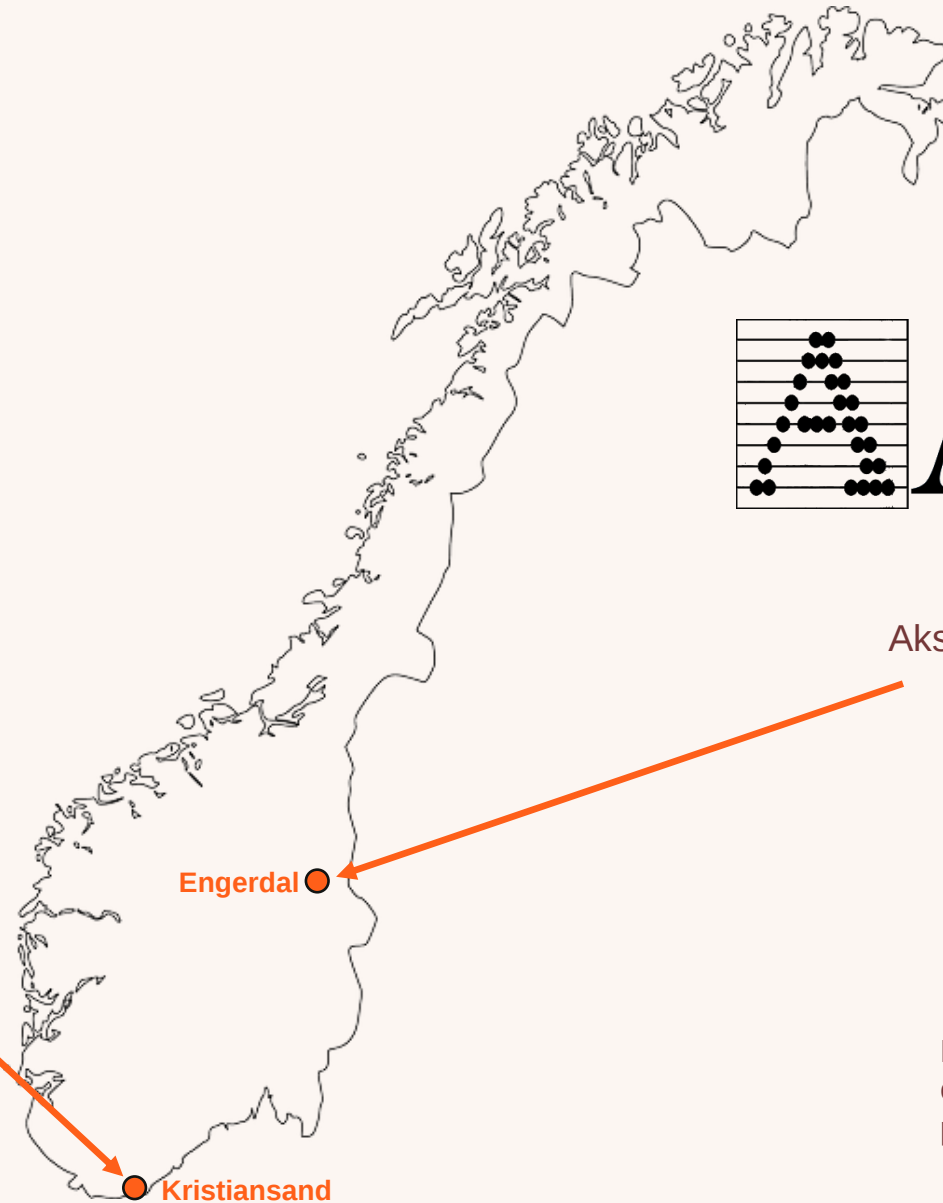
Interkommunalt selskap (IKS) som eies av Agder fylkeskommune og de 25 kommunene i fylket

Abakus

8 ansatte

Aksjeselskap (AS) som eies av 21 kommuner fra Innlandet og Trøndelag

Engerdal

Kristiansand

Det finnes også fagspesifikke selskaper, for eksempel innen IKT, som gjør anskaffelser på vegne av flere eiere.

